

**Problema „Culte-Secte”
Biserica Evanghelică din Sibiu**

1 iunie 1988

Ministerul de Interne

Inspectoratul Județean Sibiu

**Notă
către Ministerul de Interne, Departamentul
Securității Statului, Direcția I**

Documentul conține detalii cu privire la vizita efectuată în România de Joachim Heubach, episcop al Bisericii Lutherane din Schauburg-Lippe.

Sunt menționate persoanele cu care acesta s-a întâlnit și subiectul discuțiilor, itinerariul, locurile și obiectivele vizitate.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6, f.125-130)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr.132/BVM/oo/13330/01.06.88

125
B
STRICT SECRET
Exemplar nr 2

ur
- 25.11.1925 -
RFG.
Către,

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA I

Raportăm că în perioada 15 - 24 mai 1988 a efectuat o vizită oficială în România, cu aprobarea Departamentului Cuktelor, prof. dr. JOACHIM HEUBACH, episcop al Bisericii evanghelice luterane din Schauburg - Lippe, cu sediul la Bückeburg - R.F.G., membru al Consiliului central al Bisericilor evanghelice luterane din R.F.G., împreună cu soția.

Oaspeții au călătorit cu autoturismul propriu și au fost cazați la camera de oaspeți a episcopiei evanghelice din Sibiu.

Programul vizitei a cuprins întâlniri și convorbiri cu episcopul ALBERT KLEIN, cu membrii Consistoriului superior al bisericii evanghelice, ai Centrului eparhial Sibiu, cu decanii districtelor bisericesti Sibiu, Mediaș, Alba și Sighișoara, cadrele didactice și studenții Institutului teologic protestant din Sibiu, precum și cu preoți evanghelici și membri ai presbiteriilor comunităților evanghelice vizitate, respectiv: Mediaș, Agnita, Cisanădie și Dîrlos, județul Sibiu; Tîrnăveni și Băgaciu, județul Mureș.

Atît la Sibiu cît și la Agnita și Dîrlos oaspetele a oficiat slujbe religioase sau a ținut predici în cadrul acestora.

În ziua de 20 mai a.c., episcopul JOACHIM HEUBACH a făcut o deplasare cu avionul la București unde l-a vizitat pe prim-preotul GUNTER AMBROSI, de a cărui spitalizare se ocupase îndeaproape în R.F.G. și a fost primit pentru convorbiri la Ambasada R.F.G..

Din numeroasele informații pe care le deținem despre cel în cauză, obținute atât cu prilejul vizitelor sale anterioare în țara noastră cât și prin sursele care l-au contactat în străinătate, rezultând că se situează constant pe poziții favorabile României, manifestate chiar public în diferite împrejurări, am urmărit prin măsurile informativ-operative întreprinse (cu prilejul actualei vizite atât supravegherea emisarului străin cât și influențarea lui pozitivă prin sursele "DUMBRAVA", "BREBAN", "SAMOILA" și "GRAMA", instruite cu sarcini speciale în acest caz.

Din sinteza datelor ~~datelor~~ și informațiilor obținute pe parcursul vizitei episcopului JOACHIM HEUBACH în zona noastră de competență, au rezultat următoarele aspecte de interes operativ:

Vizita a avut un caracter mixt, atât de informare cu privire la situația actuală și problemele Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România în contextul accentuării fenomenului emigraționist în rândul ^{enoriașilor} ~~emisarilor~~ și deservențelor cultului cât și de slujire directă și schimb de experiență în probleme teologice doctrinare și aplicative.

În discuțiile purtate cu conducerea și deservenții cultului evanghelic pe parcursul vizitei, oaspetele a manifestat interes, în principal, pentru cuboșterea următoarelor probleme:

- situația bisericii evanghelice CA din R.S. România în condițiile emigrării continue a multor preoți și, în context, modul în care sînt soluționate greutățile crescînde în păstoriarea comunităților bisericești cauzate de lipsa de preoți, în special în districtul bisericesc Mediaș, precum și a celor aflate în *diaspora* în districtul Sighișoara;
- problemele legate de deservirea mai multor comunități bisericești de un singur preot - aspecte organizatorice, greutăți, eficiență etc.;
- situația învățămîntului teologic protestant - profilul acestuia, dotarea cu material didactic din surse proprii și din străinătate, probleme financiare, schimburi de studenți și cadre didactice cu instituții specializate din R.F.G. În acest context, oaspe-

tele a anunțat că DIETMAR SCHMIDTMANN, doctorand la Facultatea de teologie a Universității din Munster - R.F.G. intenționează să studieze în toamna anului 1988 în diferite arhive ale statului român și ale Bisericii evanghelice, în vederea elaborării tezei sale de doctorat, sens în care va solicita aprobările necesare prin Ambasada R.S.R. din Bonn.

Vom urmări prin sursele noastre cu posibilități pregătirea și desfășurarea acestei acțiuni pentru luarea măsurilor de prevenție și influență corespunzătoare, raportînd pe parcurs aspectele de interes operativ.

- evoluția din cursul anului 1987 a demersurilor legate de retragerea din funcție a episcopului ALBERT KLEIN, oaspetele exprimîndu-și satisfacția că în final a fost aleasă soluția rămîinerii în continuare în funcție a acestuia.

La toate aceste probleme i s-au dat oaspetelui răspunsuri corespunzătoare care au fost de natură să-i creeze o imagine reală, nedeformată cu privire la situația prezentă a populației de naționalitate germană și a bisericii evanghelice din țara noastră și să-i consolideze poziția favorabilă României, fapt concretizat în declarația de principiu făcută la sfîrșitul vizitei, în cadrul căreia a dat asigurări că atît el însuși cît și conducerea bisericii evanghelice din R.F.G. vor rămîne loiali față de R.S.România și nu se vor amesteca în problemele interne ale țării și ale bisericii evanghelice.

În discuțiile cu preoții și membrii presbiteriilor din localitățile vizitate, episcopul JOACHIM HEUBACH a avut o poziție realistă, explicînd situația difidă existentă în prezent pe piața forței de muncă din R.F.G., inclusiv pentru preoți, combătînd ideea că emigrarea populației germane din România ar fi un "act de alungare" și pledînd pentru rămîinerea în continuare pe acest teritoriu și păstrarea tradițiilor multisekulare. Din controlul prin mijloace TO a unor reacții în urma discuțiilor respective, a rezultat că interlocutorii au recepționat cu atenție afirmațiile oaspetelui vest-german, cărora funcția pe care acesta o deține le-a conferit un grad sporit de credibilitate.

Unii au apreciat chiar că episcopul vest-german "a șocat deservenții cultului" prin faptul că a fost așa de dur în modul

~~16~~

de a pune problemele în legătură cu emigrarea.

În cadrul convorbirilor pe care le-a avut cu episcopul ALBERT KLEIN, oaspetele și-a exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că Biserica evanghelică din România este vizitată de preoți de origine română stabiliți în R.F.G. unde sînt cunoscuți cu poziție nefavorabilă și care, arogîndu-și atribute de reprezentare a unor organisme bisericesti din R.F.G., încearcă să restabilească sau să amelioreze pe cont propriu relațiile cu biserica de aici. S-a referit în mod concret la vizitele efectuate în primăvara acestui an în România de preții FRANCHY KURT, președintele "Hilfskomiteului" și PAULINI MICHAEL, fost prim-preot la Mediaș, stabilit în R.F.G. în anul 1984, despre care episcopul HEUBACH cunoaște faptul că încearcă să fie recunoscut de Biserica evanghelică din Westfalia, cu sediul la Bielefeld, ca un fel de "agent de legătură" cu biserica din țară.

Episcopul HEUBACH a dorit să cunoască poziția conducerii Biserice evanghelice din România față de asemenea contacte și acțiuni și dacă nu există pericolul instaurării pe această cale, în timp, a unor structuri paralele de relații, pe lângă cele oficiale, pozitive cu organismele bisericesti instituționalizate din R.F.G.

Episcopul ALBERT KLEIN a detaliat demersurile făcute de conducerea Bisericii evanghelice din România în cazul preotului PAULINI MICHAEL, prin înștiințarea oficială a președintelui Bisericii evanghelice din Westfalia că cel în cauză nu va fi recunoscut ca delegat sau ca purtător al oricărei misiuni din partea acestei biserici.

În ceea ce-l privește pe FRANCHY KURT, încercările lui de reîmpropiatare a fostelor relații ale comitetului de ajutorare pe care îl conduce cu Biserica evanghelică din România, deși nu pot fi împiedicate, nu au nici o șansă de reușită, conducerea bisericii rămînd fermă pe poziția respingerii oricăror contacte oficiale cu acest organism, în primul rînd datorită faptului că el se află sub influența directă nefavorabilă atât a Asociației preoților emigrați din România cît și a organizației "Landmannschaft".

Episcopul HEUBACH a apreciat această poziție și s-a angajat să o comunice oficial Consiliului Bisericilor evanghelice

129
~~17~~

(E.K.D.)? cît și Conferinței episcopilor din R.F.G., pentru prevenirea și anihilarea unor acțiuni nefavorabile, de genul celor menționate.

În contextul unei discuții doctrinare purtate cu episcopul ALBERT KLEIN cu privire la relația dintre biserica evanghelică, stat și ideologia marxistă în țările socialiste, s-a cristalizat concepția episcopului HEUBACH în această problemă, în sensul că raportul dintre ideologia marxistă și teologie trebuie să fie de acceptare reciprocă, dar nu de amestecare. Biserica evanghelică are datoria să-și îndrumsa credincioșii, să participe activ la edificarea societății socialiste, dar nu trebuie să propage idei filozofice marxiste, ci să se mențină în limitele doctrinei ideologice.

Deosebit de interesat s-a arătat episcopul HEUBACH de evoluția prezentă a acestor raporturi în R.P. Ungară după dispariția episcopului KALDY, decedat și alegerea în această funcție a episcopului HARMATY. HEUBACH nu a împărtășit deviza "biserica în slujba socialismului", după care a condus KALDY biserica luterană ungară și deține date că episcopul HARMATY preconizează unele schimbări doctrinare moderatoare pentru găsirea unei platforme de înțelegere între diferitele grupări cu poziții opuse din Ungaria, a căror dispută s-a propagat pînă la nivelul Federației Luterane Mondiale.

Pentru culegerea unor date de actualitate în această problemă și cunoașterea situației la fața locului, episcopul HEUBACH și-a exprimat intenția de a vizita, pe drumul de înapoiere din România, R.P.Ungaria, unde urma să aibă convorbiri cu conducerea Bisericii luterane ungare.-

Din discuțiile purtate pe parcursul vizitei, au mai rezultat ca aspecte de interes, faptul că Biserica evanghelică luterană din Schaumburg-Lippe intenționează să trimită un capelan-ajutor pentru o perioadă de trei luni la o specializare la Biserica evanghelică din România, precum și faptul că Serviciul de televiziune al Bisericii evanghelice din R.F.G. preconizează să realizeze filmări într-una din bisericile evanghelice din țara noastră, în cooperare cu "ROMANIA-FILM".

Episcopul JOACHIM HEUBACH va reveni în R. S. România în primăvara anului 1989.

• / •

Vom aprofunda informațiile cu privire la proiectele enunțate , pe măsura concretizării lor și vom raporta de urmare aspectele de interes.-

SEFUL SECURITATII JUDETENE
Locot.col. *Al. Macesanu*
MACESANU CONSTANTIN

SEFUL SERVICIUL I/B
Maior *Ignat Nechipor*
IGNAT NECHIPOR

24 martie 1989
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

Notă
Către Ministerul de Interne, Departamentul
Securității Statului, Direcția I

Nota cuprinde detalii cu privire la întâlnirea dintre Albert Klein (episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din București) și preotul norvegian Terray Laszlo Geza.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6, ff.133-134)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr. 132/BMV/00 32007 / 4.03.1989

STRICT SECRET
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL SE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA I - BUCURESTI -

4. inf 1077

Raportăm că în ziua de 14.03.1989, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din R.S.România, ALBERT KLEIN, a fost vizitat de preotul norvegian TERRAY LASLO GEZA, originar din Ungaria, stabilit în Norvegia încă din timpul războiului, personalitate cultică, bun cunoscător al bisericilor lutherane din întreaga lume prin multiplele misiuni îndeplinite în decursul timpului în diferitele organisme ale Federației Lutherane Mondiale (F.L.M.).

În discuții străinul a subliniat că se află în România pentru a se informa și a documenta o intervenție pe care Biserica evanghelică din Norvegia preconizează să o facă pe lângă Federația Lutherană Mondială, vizînd îmbunătățirea relațiilor acestui for cultic internațional cu bisericile sud-est europene, care în prezent sînt tensionate datorită alegerii în fruntea secretariatului pentru Europa al federației a unui ungar, respectiv episcopul TIBOR GOROG, care, - se apreciază -, în actuala situație încordată nu va putea realiza relații rodnice, paralizînd un sector important de acțiune al organismului respectiv.

Punctele cele mai "sensibile", sub aspectul relațiilor actuale cu R.P.U. constituindu-le bisericile lutherane din Boemia - R.S.Cehoslovacia și România, TERRAY a fost însărcinat de Biserica Evanghelică din Norvegia să sondeze în cadrul acestei misiuni în Cehoslovacia și România opinia conducerii bisericilor evanghelice și sinodo-presbiteriale cu privire

la inițiativa de schimbare din funcție a lui TIBOR GUDOG, pe care Norvegia preconizează să o formuleze atât la sesiunea din acest an a Comitetului Executiv al F.L.M. (Neuendettelsau - R.F.G., iunie 1989), cât și la Adunarea Generală a F.L.M. din 1990 (Curitiba - Brazilia).

Venind de la Bratislava, emisarul cultic norvegian a purtat discuții pe timpul vizitei în România cu conducerea Bisericii sinodo-presbiteriale din București și cu episcopul PAUL ZEDDRESY din Cluj Napoca, subliniind în cadrul convorbirii avute cu episcopul ALBERT KLEIN că a întâlnit fără excepție opinii favorabile inițiativei norvegiene.

Obținând și acceptul episcopului KLEIN, TERRAY LASLO a dorit să se asigure că și reprezentantul român în Comitetul Executiv al F.L.M., prim-preotul REHNER WOLFGANG din Sibiu, va susține la sesiunea din R.F.G. propunerea Bisericii Evanghelice din Norvegia. A primit asigurările corespunzătoare.

Menționăm că contracararea unor influențe nefavorabile țării noastre exercitată de preoți lutherani din R.P.U. ce dețin funcții de conducere în diferite organisme ale F.L.M. a constituit unul din obiectivele prioritare și în acțiunea de influență exercitată asupra secretarului general al F.L.M., preotul norvegian GUNNAR STAALSETT, pe timpul vizitei acestuia la Sibiu, în zilele de 20 și 21.11.1988 (rapoartele noastre nr. 132/BMV din 17 și respectiv 25.11.1988).

Apreciem că, prin conjugarea celor două acțiuni, vom putea contribui la obținerea unor efecte favorabile, care vor fi controlate în continuare prin sursele noastre cu posibilități, noile date de interes urmând să fie raportate pe parcurs.

SEFUL SECURITĂȚII

Lt.col. PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B

Lt.col. IGNAT NECHIFOR

IGNAT NECHIFOR

Ex.2 BMV/BM
RD: 1899/89

24 martie 1989
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

Notă
Către Ministerul de Interne, Departamentul
Securității Statului, Direcția I

Nota cuprinde detalii cu privire la întâlnirea dintre Albert Klein (episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din București) și preotul norvegian Terray Laszlo Geza.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 f.92-96)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr. 132/BMV/00 2213J / 21.03.1989

92
STRICT SECRET
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA I - BUCURESTI -

- Personal din arhiva colavelor G.H. RADU
- Șeful Direcției -

Raportăm că în perioada 24.02. - 12.03.1989, informatorul nostru "BREBAN", preot evanghelic-lutheran cu funcție de conducere în ierarhia Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România, a efectuat o deplasare în interes de serviciu în R.F.G., incluzând scurte sejururi în R.D.G., precum și în Berlinul de Est și occidental.

Scopul principal al călătoriei l-a constituit participarea ca delegat oficial, la lucrările sesiunii de primăvară a Conferinței liturgice a bisericilor lutherane din R.F.G., care s-a desfășurat în localitatea Fulda, R.F.G., în zilele de 27 și 28.02.1989.

În preajma acestei deplasări, sursa a fost pregătită contrainformativ atât pentru obținerea unor date de interes din întâlnirile și convorbirile pe care urma să le realizeze cu diferite personalități cultice pe parcursul călătoriei, cât și cu privire la poziția pe care să o adopte în abordarea unor probleme controversate ca cea a sistematizării localităților rurale din țara noastră, a emigrărilor, etc. De asemenea, a primit sarcina să acționeze în direcția influențării pozitive a unor persoane cu funcții de conducere în diferitele organisme ale Bisericii evanghelice din R.F.G., cunoscute cu poziții favorabile țării noastre, urmărind, totodată obținerea unor date relevante cu privire la relațiile bilaterale, în special referitoare la propaganda antiromânească din mass-media și eventuale acțiuni preconizate de emigrația română din R.F.G., care ar putea leza interesele țării noastre.

Respectînd instrucțiunile făcute, informatorul a furnizat la înapoiere o serie de date de interes, pe care le raportăm

20

în sinteză, astfel :

- deși în mediile din R.F.G. propaganda antiromânească a scăzut în intensitate, atacurile publicistice îndreptându-se tot mai vehement împotriva străinilor-indiferent de proveniența lor - stabiliți în R.F.G., sub deviza generică : "cine intervine în favoarea azilanților, acționează spre răul R.F.G. și al poporului german", sursa a sesizat totuși, un interes viu existent în continuare în special pentru problema sistematizării localităților rurale din țara noastră și gradul în care aceasta ar urma să afecteze așezările cu populație de naționalitate germană.

Această întrebare a fost formulată atât în cadrul întrunirii comune amicale a participanților la conferința de la Fulda, cât și la ședința referenților pentru probleme ecumenice ale bisericilor evanghelice din R.F.G. de la Hanovra, la care sursa a participat în ziua de 2 martie a.c.

În baza instructajului făcut, sursa a dat de fiecare dată răspunsuri conforme cu realitatea și interesele țării noastre.

Acestea au fost confirmate oficial și în cadrul întrevederii avute în ziua de 2.03.a.c. cu ambasadorul R.S.România la Bonn, la care a participat și dr. LUDWIG MARKERT, consilier la Oficiul Central al Uniunii bisericilor evanghelice din R.F.G. (E.K.D.). Acesta a fost satisfăcut de răspunsurile primite, inclusiv de precizarea că sistematizarea și modernizarea preconizată în mediul rural nu va afecta nici un fel de lăcașe de cult. În schimb, străinul a fost nemulțumit pentru neclarificarea problemei trimiterilor de medicamente în România, la care ambasadorul a răspuns doar că "ajutor în medicamente se acceptă numai în caz de calamități naturale".

Această întvedere a fost realizată la solicitarea Oficiului Central al E.K.D., urmată de invitația ambasadei noastre din R.F.G.

- sursa semnalează faptul că problema trimiterilor de aparatură medicală, materiale auxiliare și medicamente pentru diferite instituții sanitare și persoane fizice din România, s-a situat în centrul discuțiilor purtate cu președintele

98
societății de ajutor bisericesc "Diakonisches Werk" din Stuttgart, KARL-HEINZ NEUKAMM, cît și cu referentul de specialitate REINHARD BRAKHAGE. Ambii și-au exprimat neliniștea cu privire la stoparea, de către partea română, a trimiterilor de medicamente, de la începutul acestui an, cît și în legătură cu întîrzierea unui răspuns favorabil pentru livrarea aparaturii și materialelor medicale care se află deja pregătite la Institutul de medicină din Tübingen, fiind întocmite și actele de donație, cît și pentru acceptarea ofertei privind stația de dializă cu șase posturi, destinată Spitalului municipal Sibiu.

Pentru rediscutarea acestor probleme este preconizată o nouă vizită în România a profesorului WALTER HEINZE de la societatea respectivă, cît și a unui specialist din partea firmei "BELKO", producătoare a acestei aparaturi, în perioada 21 - 26 aprilie a.c.

- din discuțiile purtate cu dr. LUDWIG MARKERT, cu episcopul JOACHIM HEUBACH al Bisericii evanghelice din Schaumburg - Lippe, cît și cu REINHARD BRAKHAGE, la Stuttgart, sursa a reținut îngrijorarea acestora în legătură cu unele informații din care rezultă că scriitoarea de origine română, HERTA MULLER, împreună cu un grup de colaboratori de aceeași origine, cu preocupări și concepții similare, intenționează să organizeze în cadrul manifestărilor prilejuite de a 23-a ediție a "Zilelor festive ale Bisericii evanghelice din R.F.G" (KIRCHENTAG), care se va desfășura în perioada 3 - 14.06.1989 în Berlinul occidental, un "FORUM ROMANIA", sub deviza "Tendinți complexe", în care să pună în discuție aspecte privind situația economică și a "drepturilor omului" din România. Demnitarii cultici cu care a discutat au fost unanimi în aprecierea că o asemenea manifestare, contrastînd cu caracterul general al acțiunii, este de nedorit, ea putînd afecta în sens nefavorabil și relațiile cu biserica evanghelică din România .

Atît LUDWIG MARKERT, cît și episcopul JOACHIM HEUBACH și-au exprimat intenția, susținută de sursă, de a încerca să acționeze pentru a preveni o asemenea manifestare cu caracter politic în cadrul reuniunii de la Berlin, capacitîndu-l în

95
acest sens și pe dr. MARTIN KRUSE, președintele consiliului de conducere al E.K.D. și episcop al Bisericii evanghelice din Berlinul occidental.

Menționăm că episcopul JOACHIM HEUBACH, cunoscut cu poziție constant favorabilă țării noastre, va vizita România în perioada 13 - 22 mai 1989, prilej cu care vom acționa prin sursele "BREBAN" și "DUMBRAVA" în direcția influențării lui pozitive, inclusiv pentru a-i consolida poziția de respingere a acțiunii antiromânești de la Berlin.

Menționăm, de asemenea, că Biserica evanghelică din România urmează să fie reprezentată la manifestările din Berlinul occidental de preoții SAMUEL ANDREAS PIRINGER de la parohia evanghelică din comuna Vurpăr, județul Sibiu, aflat în atenția noastră și GERHARD WAGNER, de la parohia evanghelică din Alba Iulia, județul Alba, propunerile pentru participarea acestora fiind înaintate Departamentului Cultelor din București.

- din discuțiile purtate cu personalitățile cultice menționate, dar și cu altele, ca THEO SORG, episcopul Bisericii evanghelice din Württemberg, HANS JOACHIM NOLKE, secretarul general al organizației de ajutorare "GUSTAV ADOLF-WERK", dr. PETER SCHELLEMBERG, secretar general al organizației de ajutorare "MARTIN-LUTHER BUND" a Bisericii evanghelice din R.F.G. și alții, sursa a reținut interesul viu pentru situația Bisericii evanghelice din România și manifestările unanime de simpatie și solidaritate cu aceasta și conducătorul ei, episcopul ALBERT KLEIN.

Mai mulți dintre demnitarii cultici vest-germani și-au exprimat intenția de a vizita România în luna martie 1990, pentru a participa la a 80-a aniversare a zilei de naștere a episcopului ALBERT KLEIN.

- pe timpul sejurului de 2 zile în R.D.G., sursa a avut întrevederi la Berlin cu MARTIN HELLBRUCK, referent al Oficiului Central al Comitetului Național din R.D.G. al Federației Lutherane Mondiale, respectiv la Weimar cu HANS SCHAFER, consilier superior al Bisericii evanghelice-luthe-

42
96

rene din Turingia, fără însă a rezulta aspecte de interes operativ. Consilierul SCHÄFER și-a exprimat intenția de a vizita România, fără a fi stabilită încă data.

În schimb, a fost definitivat termenul de vizită în țara noastră a directorului Școlii de muzică bisericească din Dresda / R.D.G., CHRISTFRIED BRÜDEL, respectiv perioada 14 - 21 august 1989.

Prin informatori "BREBAN" și "DUMBRAVA", cât și prin celelalte surse cu posibilități din rîndul clerului evanghelic, vom întreprinde măsurile corespunzătoare de control și influență asupra emisarilor cultici ce ne vor vizita țara, urmînd a raporta în fiecare caz rezultatele de interes operativ obținute.

SEFUL SECURIZĂȚII
Lt.col. PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B
Lt.col. IGNAT NECHIFOR

31 mai 1989
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

Notă
Către Ministerul de Interne, Departamentul
Securității Statului, Direcția I

Documentul conține informații cu privire la programul vizitei în România a lui Joachim Heubach, episcop al bisericii evanghelice din Schamburg-Lippe.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 f. 114-117)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr. 132/BMV/00 33665 / 31.05.1989

114
STRICT SECRET
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA I

În completarea aspectelor cuprinse în raportul nostru cu nr. 132/BMV/0033411 din 20.05.1989 referitoare la cetățeanul vest-german prof.dr. JOACHIM HEUBACH - episcopul Bisericii evanghelice din Schamburg - Lippe, R.F.G., care, împreună cu soția, a efectuat o vizită oficială în țara noastră, în perioada 13 - 22.05.a.c., ca invitat al conducerii Bisericii evanghelice C.A. din R.S.România și cu aprobarea Departamentului Cultelor, raportăm următoarele date de interes, rezultate din măsurile noastre de control și influență, întreprinse asupra demnitarului cultic pe timpul sejurului acestuia în zona noastră de competență.

Acesta a fost însoțit de cetățeanul vest-german REESE HANS HELMUT, născut la 3.01.1922 în R.F.G., Consilier la episcopia menționată, care însă a călătorit în calitate de turist și s-a aflat la prima vizită în România.

Programul vizitei episcopului JOACHIM HEUBACH a cuprins, în județul Sibiu, întâlniri și convorbiri cu episcopul ALBERT KLEIN, cu membrii Consistoriului superior al Bisericii evanghelice, ai Centrului eparhial Sibiu, cu decanii districtelor bisericești din Sibiu, Medias și Alba, cadrele didactice și studenții Institutului teologic protestant din Sibiu, precum și cu preoți evanghelici și membri ai presbiteriilor comunităților evanghelice vizitate, respectiv Agnita, Cisnădie, și Cârța, unde oaspetele a oficiat slujbele religioase. Pentru controlul activității desfășurate de oaspetele vest-german pe raza județelor Mureș și Alba, au fost informate securitățile județene respective.

115
Această vizită a episcopului JOACHIM HEUBACH a avut, ca și cea precedentă din luna mai 1988, un caracter mixt, atât de informare cu privire la situația actuală și problemele Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România, cât și de slujire directă și schimb de experiență în probleme teologice doctrinare și aplicative.

În alocuțiunile publice rostite de oaspetele vest-german la slujbele religioase ținute în diferitele localități vizitate, cât și în discuțiile purtate cu deservenții cultici și membrii presbiteriilor, acesta a avut o poziție corectă, a vorbit deschis de problemele și dificultățile cu care se confruntă în prezent bisericile evanghelice din R.F.G. și preoții evanghelici-lutherani, afectați de șomaj și a pledat pentru menținerea comunităților transilvănene, păstrarea și cultivarea în continuare a valoroaselor tradiții multisekulare.

Discuțiile purtate cu conducerea Bisericii evanghelice, cu membrii Consistoriului superior al acesteia, dar și vizitele făcute în diferitele comunități evanghelice, au fost de natură să-i creeze o imagine reală cu privire la situația prezentă a populației de naționalitate germană și a cultului evanghelic din țara noastră și să-i concolideze poziția favorabilă României.

Episcopul JOACHIM HEUBACH a făcut o nouă probă a loialității sale față de conducerea Bisericii evanghelice din România, combătând atitudinea critică adoptată față de episcopul ALBERT KLEIN de prim-preotul comunității evanghelice din București, GUNTER AMBROSI, în cadrul discuțiilor purtate cu oaspetele vest-german cu prilejul vizitei acestuia la București, în ziua de 18 mai a.c.

Imediat după revenirea la Sibiu, în ziua de 19 mai, episcopul HEUBACH l-a informat pe ALBERT KLEIN că preotul GUNTER AMBROSI a încercat să-i expună o serie de considerațiuni critice cu privire la modul cum el (KLEIN) conduce biserica evanghelică, acuzându-l că, prin lipsă de fermitate în problema emigrărilor, în special din rîndul propriilor enoriași, ar periclita existența viitoare a comunităților evanghelice, precum și pentru faptul că nu militează suficient pentru implicarea Bisericii evanghelice în sfera serviciilor diaconice, prin înființarea unui azil de bătrîni și a unui spital propriu.

116

HEUBACH a subliniat că, din cîte s-a putut convinge personal, aceste acuzații sînt lipsite de temelie, fapt pentru care nici nu le-a luat în considerare. Preotului AMBROSI, în schimb, i-a atras atenția că, în situația actuală, pe prim plan ar trebui pusă unitatea de concepții și acțiune a întregului cler evanghelic, fiind deosebit de nocive încercările de a crea disensiuni interne și o atmosferă de neîncredere față de actuala conducere, care are de luptat cu probleme mai complexe ca oricînd.

În același timp, el și-a exprimat îngrijorarea față de starea sănătății preotului [redacted] care, pe un fond neuro-psihic labil, a recidivat în alcoolism. HEUBACH s-a oferit să-i finanțeze o nouă cură de dezalcoolizare și refacere în R.F.G., propunere față de care însă acesta încă acesta nu s-a pronunțat.

În contextul problemelor privind acțiunea "Forum România", discutate cu oaspetele vest-german cu prilejul vizitei sale la Sibiu, am atenționat prin sursele de influență dirijate pe lângă acesta pentru a-l determina să participe la manifestarea consacrată României din programul "Zilelor festive ale Bisericii evanghelice din R.F.G.", date fiind noile condiții de desfășurare a acestora (detaliate în raportul nostru anterior).

Episcopul HEUBACH, nu s-a pronunțat definitiv asupra acestei solicitări, apreciind că, prin neparticiparea cuplului WAGNER - MULLER și măsurile de asigurare luate de prietenii ai României, care vor fi prezenți, manifestarea respectivă a fost, practic, "dezamorsată".

Oaspetele vest-german, căruia i s-a alăturat cu opinii similare și însoțitorul său, H. REESE, a dat expresie impresiilor sale deosebite dobîndite pe parcursul vizitei în România, în alocuțiunea rostită la recepția oferită în cinstea lor de Consistoriul superior al bisericii evanghelice la hotelul "Bulevard", în seara zilei de 19 mai a.c. (moment operativ controlat prin mijloace T.O.).

El a subliniat plăcerea pe care i-o rezervă fiecare revenire în România, atît pentru frumusețea țării cît și a oamenilor, importanța pe care o acordă cultivării bunelor relații personale cu conducerea cultului evanghelic din țara noastră, a dat asigurări privind solidaritatea sa și a organismelor de conducere ale Bisericii evanghelice din R.F.G. cu cea

din Transilvania și a mulțumit, în final, pentru ospitalitatea și căldura sufletească cu care el și însoțitorul său au fost întâmpinați pe tot parcursul vizitei.

HANS REESE și soția acestuia s-au înapoiat în R.F.G. sâmbătă, 20 mai a.c., fiind urmați de episcopul HEUBACH, cu soția luni, 22 mai a.c., după consumarea programului stabilit, care a fost respectat integral.

SEFUL SECURITĂȚII
Lt.col. *Herm 87*
PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B
Lt.col.

IGNAT NECHIFOR
nr. 87

29 septembrie 1989
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

Notă-Raport
Către Ministerul de Interne, Departamentul
Securității Statului, Direcția I

Documentul conține informații detaliate cu privire la vizita efectuată de o delegație a Bisericii Evanghelice din RFG pe teritoriul României.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 , ff. 7-10)

no. 7.
Imp. jud. de la Sibiu
Securitate
nr 10013/1. IV / 29.09.1929

Struct. Secret
sa unca ?

NOTA - RAPORT

La data de 29.09.1929, din ordinul Suedicii 2-0 am contactat surso. DUMBRĂVA în legătură cu proiectata vizită în România a delegației bisericii evanghelice luterane din landul Bavaria, republicii germane:

Biserica luterană din Bavaria este de fapt o confederație bisericească, al cărei episcop nu numește HANSELMAN și este condusă de un Consiliu Central, care ca ajutor permanent de conducere oficială (consistoriu) format din 20 persoane este una din cele mai mari biserici din RFG, cu preocupări exclusiv teologice, dar ca reprezentare este de mentare de dreptăți (STRAUSS)

Cooperarea bisericii, relațiile episcopiei evanghelice de rit augustin din Bavaria sunt limitate la domeniul teologic, ocazional propusă ai institutului studențesc de Facultate de teologie, din cadrul Universității din MUNICHEN. (CRISTOPH KLEIN și HANS KLEIN, ultimul fiul episcopului ALBERT KLEIN

Ambii au fost în RFG în anul 1929. - în discuțiile cu reprezentanții ai bisericii bavareze, reprezentându-le și intenția unei delegații de a vizita în România, aspect în legătură cu care acestia l-au informat pe episcop la întoarcere în țară.

„Dumbrăva” sustine că direct nu

i s-a comunicat nimic din partea
 birnicii din Borsno in privire la
 ocazia vizitii si opunã ca membri
 delegatiei s-a fi adusã direct ambasadei
 romane din Koln.

De la cei doi sus mentionati a intras
 clorinta delegatiei de o vizita scoli
 birnicii evou publice si de o putã discutii
 cu pretii din Bucurste (Ambrozie)
 Prosov, Lijusoro si Libiu. La sculo
 ria Departamentului cultelor episcopul
 ALBERT KLEIN a intrucat intvo propu
 neri cu parohia in unuzo si fi vizitã
 tate, unuzo ca propozitiã si
 de finitãze punctii de sculoãze orpe
 tãze si intrusele birnicii. Intrunuzo
 si scoto din propozitiã vizitii Lijui
 sona unuzo punctul e sculoãze pluzo
 de finitãze din tãze, si unuzo puncto
 fi vizitãze prin punctul AMASKOJIS din
 Bucurste, fiind plecat.

cu privire la utilitate si sculoãze vizitii
 , subrova este de pozãze vizitãze este
 oportuna ca opunãze probitate unuzo
 rii sculoãze din parohia, de catre
 reprezentantii unuzo birnicii care de o
 vizitii prietnãzeã fãze de birnicio com-
 gubico din tãze noãze. A intrucat
 opunãze prin faptul ca cele dinãze
 persoane din delegatie pe care i unuzo
 persoane, respectãze prof. KLETZER XIIGANT
 din din Birnicio Nord - emigãze in

1944 - este membru în Comitetul de protecție
 al Consiliului Național și JEHLE HELMUTH, cel care
 prin intervenția sa, a detunat incidentul
 scandalos R. WAGNER și H. MULLER de la mani-
 festările Kirschentopfer lui, sunt mulți
 mulțumiți în situația favorabilă a noastră.

De celești membri ai delegației au
 curajul dar și conștiință și hotărâre
 bazei bazei în probleme politice
 și intrarea noastră de a depinde de situație
 cu bazele evanghelice ale României pentru
 punerea în discuție probleme.

Considerăm deosebit de importantă
 și misiunea de contactare cu reprezentanții
 bazei evanghelice, cu prototipul german
 și reprezentanții indigeni la la poartă
 în țară și găsim un caz de putere
 și detunarea lor să revină în țară.

Eu precum la programul delegației
 „Simbrosi” a relatat că s-a
 întocmit din un proiect de program
 am unuză și fi definitivat de
 către organizatori fiind epusequel
 pe linia intereselor bazei și
 obiectivele noastre și va începe o
 timp care a la.

Delegația va sosi în țara noastră
 în oronul, va fi întreprinsă to-
 tal. Dacă restul de programul SINGER

HERMAN si aduce la felie tot cu ⁹10
ovorul.

Ve fi discutati cu privire la
intentiile si obiective pe care le va
dupa care si va obfi in tunc profund

Surso. Sumburu' e fost
instrumento supra modulului de a
procede in vatra, pentru stabilirea
de un moment si folosirea
pe pentru in tunc o membru
de la ptu pentru a exersa, in
codrul contactelor pe si o
influento peptero, de embiter
a propozitiei occidentale

Carl G. G.

29 septembrie 1989
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

Notă

Nota conține informații referitoare la vizita delegației Comisiei Sinodale a Bisericii Evanghelice Lutherane din landul Bavaria al Republicii Federale Germania. Aceasta era compusă din: Karl Heinz Schwab, Fitz Ander, Gerhard Strauss, Helmut Jehle, Heinz Schindler, Renate Seitz, Herta Atzkem, Wigant Wezler, Helmut Stadler, Harald Zapf.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 , ff. 7-10)

Sunter

Sanct. Com. Cron. Primit. Com. Episc. Lutheran. Nr. 1001/11. N/1001/2. 10. 1989

Notă

privind vizita în ~~biserica noastră~~ delegației Comisiei sinodale a Bisericii Evanghelice luterane din Bavaria/RFG.

Delegația Comisiei sinodale a Bisericii Evanghelice luterane din Bavaria (RFG) compusă din:

Prof.univ.dr.Karl Heinz Schwab, președintele comisiei

Dr.Fitz Ander, vicepreședinte

Dr.Gerhard Strauss, consilier în comitetul de conducere al Bisericii Evanghelice Luterane din Bavaria

Preotul Helmut Jehle, referent în comitetul de conducere

Decanul Heinz Schindler

Renate Seitz

Herta Atzkern

Wigant Welzer

Helmut Stadler

Harald Zapf

membri ai comisiei

*Vav. h. ad. Igurat
Este necesar ca pe viitor
să facem un control mult
mai atent asupra acțiunilor
delegatilor, mai ales ca
de acum, s-au unde drum,
unde scriese masa, etc.*

a fost primită în reședința episcopală joi, 5 octombrie 1989 la ora 11 de către episcopul Albert Klein în prezența vicarului episcopesc dr. Christoph Klein și jurisconsultului Friedrich Gunesch.

Delegația a fost primită cu un cuvânt de salut din partea episcopului, în care au fost evocate relațiile vechi dintre cele două biserici și buna colaborare a reprezentanților lor în cadrul organizațiilor bisericești internaționale.

În numele delegației, președintele prof.dr.Schwab a exprimat mulțumirile delegației pentru primirea prietenească. S-a convenit ca la începutul convorbirilor episcopul să dea o scurtă caracterizare a Bisericii evanghelice CA din RSR, a situației și problemelor ei actuale.

În expunerea sa episcopul a oferit oaspeților o privire generală asupra situației bisericii, numărul comunităților respectiv a parohiilor, al preoților și a felului cum funcționează slujirea în comunitățile mici, care nu au preotul lor propriu. A menționat scăderea numărului enoriașilor în comunitățile rurale prin migrarea forțelor de muncă în centrele industriale și prin emigrare și a amintit unele dificultăți ale parohiilor orășenești cu integrarea celor veniți de la țară precum și felul cum se rezolvă aceste probleme. A amintit în continuare amploarea tendinței de emigrare și dificultățile provenite prin pierderea continuă a membrilor parohiilor și a preoților, inclusiv prin pierderea de membrii ale gremiilor de conducere.

Caracterizând prioritățile slujirii bisericești, episcopul a arătat că serviciul divin duminical și activitatea pastorală, propovăduirea evangheliei și administrarea Sfintelor taine este asigurată în toate cele 231 de comunități.

În al doilea rînd, dar de o importanță crescîndă, se încearcă să se ofere celor bătrîni, singuratici, nevoiași asistență duhovnicească și în caz de nevoie ajutorare, mai ales în mediul orășenesc unde cazurile de această natură sînt mai numeroase decît în mediul rural.

După ce s-a servit o cafea, Baspeții au pus unele întrebări în legătură cu cele auzite, din perspectiva lor de străini.

1. Mulți dintre preoții evanghelici emigrați din România s-au stabilit în Bavaria. O mare parte rămîne ani de zile fără post. Dacă conducerea Bisericii evanghelice C.A. este mulțumită cu această situație?

Răspuns: Consistoriul Superior a rugat conducerea Bisericii evanghelice RFG (EKD) să nu se ia măsuri care vor avea ca efect mărirea puterii atractive asupra preoților noștri. Măsurile luate în consecință de Biserica Evanghelică din RFG țin seama de acest deziderat. Ele prevăd că un preot, care părăsește parohia ce i-a fost încredințată, fără asentimentul conducerii, pierde drepturile obținute prin hirotonisirea sa. Cade în competența bisericii la care se prezintă preotul emigrat, de a hotărî dacă, de la ce dată și în ce condiții acest preot poate fi angajat, numai că angajarea să se facă printr-un procedeu oficial de reatribuirea drepturilor obținute prin hirotonisire. De regulă acest procedeu nu începe decît după expirarea termenului de trei ani necesari aclimatizării în mediul nou.

2. S-au pus întrebări privind organizarea și funcționarea Institutului teologic Protestant, secția Sibiu, numărul studenților, al cadrelor didactice, durata studiilor.

S-au dat răspunsurile cuvenite, care au fost primite cu mult interes.

3. S-au pus unele întrebări privind ajutorarea celor nevoiași în cadrul parohiilor.

În răspuns s-a arătat cum mai funcționează în comunitățile rurale vechiul sistem al vecinătăților și cum încearcă presbiteriile comunităților urbane, unde nu există vecinătăți, să se îngrijească de cei nevoiași, în special de bătrînii singuratici.

4. O altă serie de întrebări s-a referit la relațiile ecumenice ale bisericii noastre cu celelalte culte, în special cu Biserica Ortodoxă Română și cu Biserica Romano-Catolică. S-a abordat problema căsătoriilor (căsnițiilor) mixte, a serviciilor divine ecumenice și a altor activități existente în parte și în Bavaria.

S-au dat răspunsurile cuvenite arătînd în general că climatul ecumenic, care se bazează pe principiul egalității în drepturi a tuturor cultelor este caracterizat de străduințe serioase de înțelegere reciprocă și de colaborare în rezolvarea problemelor practice. Problemele doctrinei teologice sînt abordate în conferințele teologice interconfesionale, în cadrul cărora are

loc și pregătirea temelor stabilite de organizațiile bisericesti internaționale.

Masa de prînz a fost servită de către decanul districtual Michael Schuller în casa parohială evanghelică C.A. din Gușterița. Au mai fost prezenți la masă și unii membri ai presbiteriului comunității bisericesti evanghelice C.A. din Gușterița/Sibiu.

După masă oaspeții au vizitat cetatea bisericescă evanghelică și lăcașul de cult evanghelic din Cisnădioara precum și cetatea bisericescă evanghelică C.A. din Cisnădie.

Cina a fost oferită oaspeților în casa de odihnă a bisericii noastre din Cisnădioara. La masă au mai participat și unii membri și funcționari ai Consistoriului Superior. Oaspeții au fost salutați de către vicarul episcopesc prof. dr. Christoph Klein, care la sfîrșitul cuvîntului său de salut a rugat oaspeții să prezinte o privire de ansamblu asupra organizării și a muncii comisiei Sinodului Bisericii evanghelice luterane din Bavaria.

Răspunzînd invitației prof.dr.Karl Heinz Schwab, președintele comisiei, a oferit o scurtă privire generală asupra organizării, a funcționării și a problemelor abordate de către comisia sinodului, dar și de sinodul Bisericii evanghelice luterane din Bavaria în general. Această prezentare a fost urmărită cu deosebit interes, după care discuțiile au decurs într-o atmosferă cordială între comenseni pe teme particulare.

La orele 22,00 oaspeții s-au înapoiat la Sibiu.

Vineri, 6 octombrie 1989

La orele 9,00 oaspeții, însoțiți de jurisconsultul Friedrich Gunesch s-au deplasat în două grupuri la Apoldu de Sus și respectiv Miercurea Sibiului, ambele din județul Sibiu, unde au vizitat bisericile evanghelice C.A. din localitățile menționate. Oaspeților le-a fost servită o cafea la această scurtă întîlnire participînd preoții cît și unii membri ai prezbiteriilor evanghelice C.A. din aceste două localități. La ora 12,00 oaspeții s-au întors la Sibiu și au servit masa de prînz la ora 13,00 la cantina institutului nostru teologic.

După amiază, la orele 14,00, oaspeții s-au deplasat în două grupuri la Mediaș și respectiv Biertan, însoțiți de jurisconsultul Friedrich Gunesch.

Ei au fost întîmpinați de preoții comunităților noastre evanghelice CA din Mediaș și Biertan. In continuare li s-au arătat cetățile bisericesti evanghelice din aceste două localități și au invitat oaspeții la o cafea, cu care ocazie au fost prezenți și unii membri ai prezbiteriilor evanghelice CA din localitățile mai sus amintite.

La ora 18,30 oaspeții s-au întors la Sibiu.

20

Cina le-a fost servită oaspeților în cantina institutului nostru teologic. Au participat și profesorii institutului nostru teologic, iar în discuțiile purtate au fost abordate probleme de învățămînt teologic, de perfecționare a personalului clerical, probleme de colaborare pe plan spiritual precum și problema folosirii femeilor în serviciul duhovnicesc.

Sîmbătă, 7 octombrie 1989

La orele 9,00 oaspeții, însoțiți de prof.dr.Hans Klein s-au deplasat la Institutul teologic ortodox unde au fost întâmpinați de rectorul institutului, dr.Constantin Voicu, care le-a prezentat oaspeților acest institut.

La ora 10,00 oaspeții au plecat la Sîmbăta unde vor vizita mănăstirea de la Sîmbăta și unde vor servi masa de prînz.

După masa de prînz, oaspeții vor pleca spre Brașov pe ruta Făgăraș-Dacia-Brașov, unde vor fi cazați la un hotel din Brașov.

Nota privind această parte a vizitei delegației mai sus-amintite va vi înaintată după primirea rapoartelor respective.

Sibiu, la 7 octombrie 1989

Episcop

A. Klein

Albert Klein

Jurisconsult

Friedrich Gunesch

Friedrich Gunesch

mentiuune,

*Nota se referă la discutia avută de membrii delegației la sesiunea convocată de Birou, cu reprezentanții episcopiei și președintele comitetului de lucru.
Se va expune la raportul către voi.*

Inscripții:

*- Se folosește președintele discutării și la
cazuri cu membrii delegației a se vedea de
la Birou pentru influențarea pozitivă și
determinare ce pe baza constituirii personale
de către delegație și de reprezentanții localității
scriștărilor și ai comitetului președintele delegației
membrii ai președinției următoare din 7/89*